

Նայ Միտքը 18րդ և 19րդ դարերուն

1: Պատրաստութեան Դարեր - 16րդ և 17րդ դարեր

- 16րդ դարուն 3 կարեւոր դէպքեր տեղի կ ունենան

ա- 1502-ին Յակոբ Մեղապարտի կողմէ հայ տպագրութեան սկիզբը կը դրուի

բ- Պաւլքանեան երկիրներու և Լեհաստանի գաղթականութիւնը կը հիմնուի

գ- Ֆրանսայի Francois I կը հաստատէ Թուրքիոյ մէջ Capitulation-ները:

- 17րդ դարուն՝

ա- Պարսկաստանի մէջ Նոր Ջուղայ քաղաքի հիմնումը, դարուն սկիզբը:

բ- Կաթոլիկ միսիոնարներ Օսմանեան կայսրութեան մէջ կը հաստատուին, 1660-ին:

գ- Երեմիա Չէլէպի Քէօմիւրճեան կը գործէ, առաջին նշանակալից մտաւորականը (պատմագիր, դիւանագէտ, գրագէտ, թարգմանիչ):

2: Լուսաւորութեան Դար - 18րդ Դար

ա- 1728-ին Աֆղան բանակը կը կործանէ Նոր Ջուղան, հայկական Կոստանդնուպոլիսը: Խոժաները կը ցրուին հայաջխահրի մէջ, տարածելով մշակոյթի սէրն ու հիմնելով ենթակառուցքը:

բ- Մատրասի և Կալկաթայի հայ գաղութները կը կազմուին (British East-India Company-ին հիմնուած էր 1690-ին)

գ- Մատրասի Խուլմըրը կը կազմուի (Շահամիր Շահամիրեան Յակոբ Շահամիրեան, Մովսէս Բաղրամեան և այլք) 1770-ին: Առաջին տպարանը 1772-ին:

Նրատարակութիւն քաղաքական կարեւոր գրականութեան - «Նոր Տետրակ որ կոչի Յորդորակ», «Որոգայթ Փառաց» և «Տետրակ որ կոչի նշաւակ»:

1773-ին կը հիմնուի Նամայնքային Կանոնագրութիւն (նշաւակ) - ժողովրդավարութեան առաջին հիմունքները: Նաև ապագայ անկախ Նայաստանի քաղաքային սահմանադրութիւնը:

դ- Յովսէփ Էմին (1726-1809) քաղաքական գործիչ՝ կը ջանայ օտար միջամտութեամբ ազատագրել Նայաստանը: 1773-ին կը միանայ Մատրասի Խուլմըրին: 1792-ին կը հրատարակէ The Life and Adventures of Joseph Emin, an Armenian: